

Nr 611

Av herr Wennerfors, om ökat anslag till Stipendier för främjande av högre vetenskapliga studier.

(Lika lydande med motion nr 505 i Första kammaren)

För högre studier vid universiteten finns för närvarande inrättade s. k. licentiand- och doktorandstipendier.

Licentiandstipendium utgår från den 1 juli 1963 med 6 500 kr. per år. Stipendiet utbetalas under nio månader, och under juli—september erhåller stipendiaten sålunda inget stipendium. Vid sidan av detta stipendium tillåtes stipendiaten att ha 10 timmar lärartjänst eller motsvarande tjänst. Stipendiet får innehas i två år.

Doktorandstipendierna uppgår från den 1 juli 1963 till 9 500 kr. per år och utbetalas på samma sätt som licentiandstipendierna. Doktorandstipendierna får dock innehas i tre år. Stipendierna är skattefria.

Den främsta olägenheten med det nuvarande systemet är att stipendierna utbetalas under nio månader i stället för tolv månader. Svårigheten blir stor att disponera medlen så att sommarmånaderna kan användas för studier. I motiveringen för utbetalning under nio månader ingick bl. a. att stipendiet endast skulle utgå under terminerna. Man utgick sålunda ifrån att stipendiaten under tre månader varje år skulle syssla med något annat, d.v.s. något slag av förvärvsarbete. Men eftersom stipendierna inte räcker till för den som har familj med mindre än att stipendiaten utnyttjar rätten att ha förvärvsarbete vid sidan av studierna under terminerna, innebär detta att sommarmånaderna, som i annat fall effektivt kunde utnyttjas för forskning och studier, nu i stället måste användas för heltidsarbete. Man bör i detta sammanhang komma ihåg att studenterna numera bildar familj tidigare än förr. För doktoranderna är läget speciellt besvärligt eftersom de i allmänhet är 30 år eller däröver.

Att stipendiaten sålunda måste utnyttja rätten att arbeta vid sidan av forskning och studier innebär oftast en försening av studierna. Rätten att ha tio timmar i veckan som lärare är nämligen för mycket, särskilt i språken. Förberedelser, skrivningsrättningar etc. medför så mycket arbete att studierna vissa tider kraftigt måste inskränkas.

Om stipendierna utbetalades under 12 månader, stipendiebeloppen höjdes till förslagsvis 7 200 kr. per år och 12 000 kr. per år samt det tillåtna antalet timmar som lärare skars ned till 4—6 timmar per vecka skulle dessa nackdelar snabbt elimineras. Stipendiaten kunde då planera sina studier i

trygg förvisning om att han får stipendium även under sommarmånaderna. Studietiden skulle som följd av detta säkerligen förkortas. Med hänsyn till den nuvarande lektorsbristen inom skolväsendet skulle detta vara en stor fördel, eftersom man utan tvivel kunde få möjlighet att snabbare tillgodose lektorsbehovet om antalet licentiater och doktorer ökade i snabbare takt. De flesta licentiaterna går ju till skolväsendet, särskilt inom de humanistiska ämneskombinationerna.

Kostnaden för licentiand- och doktorandstipendierna uppgår för närvarande till omkring 6 700 000 kronor per år. Den här föreslagna förändringen skulle medföra en kostnadsökning med sammanlagt något över 2 000 000 kronor.

Några timmar lärartjänst, 4—6 per vecka, som tillåtes i detta nya system, kan nog inte medföra någon nämnvärd försening i studierna. Något mera praktiskt arbete vid sidan av forskning och tentamensläsning torde i många fall vara enbart nyttigt för stipendiaten.

- Med anledning av ovanstående hemställes,
- att riksdagen måtte besluta
 - att licentiand- och doktorandstipendierna höjs till 7 200 kronor respektive 12 000 kronor per år,
 - att dessa stipendier utbetalas under 12 månader i stället för som nu 9 månader,
 - att det högsta antalet tillåtna timmars lärartjänst per vecka begränsas till 4—6 timmar, och
 - att detta system träder i kraft från den 1 juli 1964,
 - att till Stipendier för främjande av högre vetenskapliga studier anvisas ett reservationsanslag på 9 000 000 kronor för budgetåret 1964/65.

Stockholm den 26 januari 1964

Alf Wennerfors